

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004251

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-12-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульга Юлія Сергіївна

2. Yuliia Shulha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Управління навчальним закладом

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11388

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.01

Тема дисертації:

1. Виховна робота з учнівською молоддю в релігійних організаціях Польщі та України.
2. Educational work with student youth in the religious organizations of Poland and Ukraine

Реферат:

1. Дисертація є цілісним дослідженням теоретичних та організаційно педагогічних засад виховної роботи з учнівською молоддю в релігійних організаціях Польщі та України. У результаті аналізу концептуальних засад виховної роботи з учнівською молоддю в релігійних організаціях Польщі та України з'ясовано, що філософія релігії становить її ключове теоретичне підґрунтя. Саме Підкреслено, що такі філософські засади безпосередньо впливають на зміст і методику виховної роботи релігійних організацій, орієнтуючи її не лише на інтелектуальний розвиток молоді, а передусім на її духовно-моральне становлення. Виховання в релігійному середовищі розглядається як процес формування внутрішньої свободи, моральної

відповідальності та здатності до самопізнання. Інтеграція раціоналістичних, досвідних і волюнтаристських підходів у філософії релігії забезпечує формування ціннісно-світоглядної основи виховання, де істина постає як практичне втілення любові, служіння і духовного вдосконалення. У процесі розгляду історичних засад виховної роботи з учнівською молоддю в релігійних організаціях Польщі та України виявлено її глибоку вкоріненість у національну, культурну й духовну традицію обох народів. В обох країнах значну роль у розвитку виховних ідей відігравали парафіяльні школи, братства, духовні семінарії, які забезпечували тяглість релігійно-морального виховання навіть у несприятливих умовах. Через систему катехизації, недільні школи та добротинну діяльність Церква підтримувала духовну єдність народу та сприяла формуванню його морального потенціалу. З відновленням незалежності Польщі та України релігійні організації знову активно включилися у виховний процес, відновлюючи викладання релігії в закладах освіти, розбудовуючи мережу катехитичних і недільних шкіл, місій та молодіжних спільнот. У Польщі цей процес мав системний і законодавчо врегульований характер, тоді як в Україні він розвивався поступово – через ініціативи церковних структур, міжвідомчу співпрацю та впровадження експериментальних освітньо-виховних практик. Порівняльний аналіз нормативних засад виховної роботи з учнівською молоддю в релігійних організаціях Польщі та України засвідчив, що обидві держави прагнуть поєднати принципи світськості освіти зі збереженням ролі духовно-морального виховання. Виявлено, що спільними рисами освітньої політики обох держав є визнання значення духовно-морального виховання, гарантування свободи совісті та забезпечення автономії релігійних організацій. Водночас Зіставлення організаційних структур релігійних організацій досліджуваних країн засвідчило, що в Польщі провідне місце посідає Римо Католицька Церква, яка має чітко вибудовану ієрархію та значний вплив на суспільне й культурне життя країни. В Україні ж релігійна структура є більш поліцентричною: співіснують кілька православних юрисдикцій, греко католицька церква, а також численні протестантські громади, що зумовлює більшу різноманітність організаційних моделей і виховних підходів. Виявлено, що форми виховної роботи релігійних організацій у Польщі та Україні вирізняються різноманітністю, гнучкістю й здатністю адаптуватися до потреб сучасної молоді. Польський досвід засвідчив, що успішність виховної діяльності значною мірою зумовлена наявністю чіткої нормативно-правової бази, яка визначає місце Церкви в освітньому просторі та врегульовує механізми співпраці між релігійними, освітніми й громадськими структурами. Для України на державному рівні перспективним є вдосконалення законодавства щодо участі релігійних організацій у виховних процесах, розроблення державних і регіональних програм підтримки духовно-морального виховання. На локальному рівні доцільним є запровадження партнерських моделей співпраці між громадами, парафіями та освітніми установами, а також розвиток спільних форм позашкільної, соціальної та волонтерської діяльності. На інституційному рівні важливим є підвищення прозорості діяльності релігійних організацій, удосконалення їхніх статутів і оновлення інформаційних ресурсів. Доведено, що імплементація польського досвіду має здійснюватися системно – через модернізацію правового поля, підтримку регіональних ініціатив, посилення інституційної спроможності та розвиток інформаційно відкритого середовища, що сприятиме підвищенню ефективності виховної роботи з учнівською молоддю, формуванню духовно зрілої особистості та зміцненню суспільної ролі релігійних організацій в Україні.

2. Based on the generalization of the results of scientific-pedagogical research on the outlined issues, it has been found that the educational activities of religious organizations are considered by modern scientists as a multifaceted socio-cultural phenomenon, closely integrated into the system of spiritual, cultural and educational development of society. Researchers emphasize that religious organizations have a comprehensive impact on the formation of a person through an extensive network of education institutions, educational, social, cultural and charitable activities. At the same time, scientists place special emphasis on the regulatory, legal, organizational, as well as financial and economic aspects of their activities, which ensure the stability of functioning, the effectiveness of the implementation of educational programs, and the sustainability of the spiritual and moral development of schoolchildren. As a result of the analysis of the conceptual foundations of educational work with schoolchildren in religious organizations in Poland and Ukraine, it has been found that the philosophy of religion constitutes its key theoretical foundation. It is emphasized that such philosophical principles directly influence the

content and methodology of the educational work of religious organizations, orienting it not only on the intellectual development of young people, but primarily on their spiritual and moral growth. In the process of considering the historical foundations of educational work with student youth in religious organizations of Poland and Ukraine, its deep roots in the national, cultural and spiritual tradition of both peoples were revealed. It was determined that from the earliest stages of the formation of education, it was the Church that founded the first institutions in which the educational function was closely combined with the upbringing of moral virtues, the formation of a Christian worldview and civic consciousness of the younger generation. In both countries, a significant role in the development of educational ideas was played by parish schools, brotherhoods, theological seminaries, which ensured the continuity of religious and moral education even in adverse conditions. A comparative analysis of the normative foundations of educational work with student youth in religious organizations in Poland and Ukraine showed that both states seek to combine the principles of secular education with the preservation of the role of spiritual and moral education. In the field of extracurricular education, Sunday schools, youth religious circles, and catechetical centers are actively operating, which contributes to the spiritual development of young people. It was found that the common features of the educational policies of both states are the recognition of the importance of spiritual and moral education, guaranteeing freedom of conscience and ensuring the autonomy of religious organizations. A comparison of the organizational structures of religious organizations in the countries studied showed that in Poland the leading place is occupied by the Roman Catholic Church, which has a clearly established hierarchy and a significant influence on the social and cultural life of the country. In Ukraine, the religious structure is more polycentric: several Orthodox jurisdictions, the Greek Catholic Church, as well as numerous Protestant communities coexist, which leads to a greater diversity of organizational models and educational approaches. The Polish experience has shown that the success of educational activities is largely due to the presence of a clear regulatory and legal framework that defines the place of the Church in the educational space and regulates the mechanisms of cooperation between religious, educational and public structures. For Ukraine, at the state level, it is promising to improve legislation on the participation of religious organizations in educational processes, develop state and regional programs to support spiritual and moral education. At the local level, it is advisable to introduce partnership models of cooperation between communities, parishes and education institutions, as well as develop joint forms of extracurricular, social and volunteer activities. At the institutional level, it is important to increase the transparency of the activities of religious organizations, improve their statutes and update information resources. It has been proven that the implementation of the Polish experience should be carried out systematically – through the modernization of the legal field, support for regional initiatives, strengthening institutional capacity and developing an informationally open environment, which will contribute to increasing the effectiveness of educational work with students, the formation of a spiritually mature personality and strengthening the social role of religious organizations in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Shulha, Yu. (2020). Genesis of spiritual education in Ukraine: Historical background. In Topical Issues of History of Education and Comparative Education: collective monograph. Lviv-Turon: Liha-Pres, (pp. 151-169).

- Шульга, Ю. С. (2018а). Взаємодія церкви та духовних закладів освіти з суспільством і державою у розвитку духовної освіти дітей та учнівської молоді України. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 1(75), 95-105. DOI 10.24139/2312-5993/2018.01/095-105. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/12.pdf>
- Шульга, Ю.С. (2020а). Законодавча база духовної освіти в Україні. Інноваційна педагогіка, № 21, Том 1, 86-91. DOI https://doi.org/10.32843/2663_6085/2019.21.1-18 URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/20.pdf
- Shulha, Yu. (2023). Involvement of student youth in the activity of religious volunteer organizations in Poland and Ukraine. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 10 (124), 398-410. DOI 10.24139/2312-5993/2024.01_02/398-410 URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/Шульга.pdf>
- Shulha, Yu. (2025). Structure of religious organizations in Poland and Ukraine. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 4 (144), 190-203. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2025.04/190-203> <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/шульга.pdf>
- Shulha, Y. S. (2018). Spiritual education of growing generation in the out-of school education institutions of modern Ukraine. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VI (68), Issue: 164, 2018 Maj. 55-57. <http://doi.org/10.31174/SEND-PP2018-164VI68-13> URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Spiritual-education-of-growing-generation-in-the-out-of-school-education-institutions-of-modern-Ukraine-Yu.-S. Shulha.pdf>
- Шульга, Ю. С. (2017). Генеза недільних шкіл в Українських землях Російської імперії. Актуальні проблеми педагогіки початкової школи в контексті освітньої реформи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Коломия, 30 листопада 2017 року – Івано-Франківськ: Вид-во «НАІР», (сс. 157-160).
- Шульга, Ю. (2018б). Духовно-моральне виховання підростаючого покоління: історія і сучасність. Освітні інновації: філософія, історія, педагогіка: збірник наукових статей. Суми: Вид-во ФОП Цьома С.П., (сс. 350-353).
- Шульга, Ю. С. (2019а). Духовне виховання підростаючого покоління в недільних закладах освіти України. Духовність як складова Української державності: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції м. Харків, 9-10 квітня 2019 року. ХНУБА, (сс. 216-218).
- Шульга, Ю. С. (2019б). Значення сімейних духовно-моральних цінностей у сучасному вихованні. Тенденції та перспективи розвитку освіти і науки в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 31 січня 2019 р. Переяслав Хмельницький, (сс.423-425). <https://drive.google.com/file/d/1rMc5bGfRvbrZgH5UxRePJwGVPmj2m6ht/view?pli=1>
- Шульга, Ю. С. (2019в). Особливості професійного розвитку викладачів недільних шкіл на території Північно-Східної України. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 16-17 квітня 2019 року. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, Том 1, (сс. 151-152).
- Шульга, О. В., Шульга, Ю. С. (2019). Напрями виховної роботи з обдарованою учнівською молоддю в недільних школах. Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції місто Чорноморськ Одеської області, 1-8 липня 2019 року. м. Київ: Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, (сс. 369-371).
- Шульга, Ю. С. (2019г). Organizational provision of teaching as a means of development of spiritual potential of younger generation in Sunday schools. Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 29-30 жовтня 2019 року. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, Том 1, (сс. 110-112).
- Шульга, Ю. С. (2020б). Формування професійної компетентності вчителя недільної школи. Інноваційні дослідження у галузі педагогіки та психології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,

м. Запоріжжя, 7-8 лютого 2020 року. Запоріжжя: Класичний приватний університет, Ч. I, (сс. 100-102).

- Шульга, Ю. С. (2020в). Учитель недільної школи: виклики XXI століття. Технології професійної підготовки майбутнього вчителя: сучасні моделі і компетентнісний дискурс педагогіки А.С. Макаренка: матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 12-13 березня 2020 року. Полтава: ФОП Гаража М.Ф., (сс. 208-210).
- Шульга, Ю. С. (2020г). Європейський досвід інноваційного розвитку релігійної освіти. Інноваційний розвиток вищої школи: глобальний, європейський та національний вимір змін: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 23-24 квітня 2020 року. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, Том 1, (сс. 56-58).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U107883

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Марина Анатоліївна

2. Maryna A. Boichenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com/citations?user=pEhPM2cAAAAJ&hl=ru&oi=sra>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лісовець Олег Васильович

2. Oleh V. Lisovets

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4641-3121

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мокляк Володимир Миколайович

2. Volodymyr M. Mokliak

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;https://scholar.google.com.ua/citations?user=_IKdUV4AAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семеног Олена Миколаївна

2. Olena Semenog

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибалко Петро Федорович

2. Petro F. Rybalko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=QVl7CH0AAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Сбруєва Аліна Анатоліївна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Сбруєва Аліна Анатоліївна

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Чистякова Ірина Анатоліївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна